

Burcu Kösem
EKONOMİ - FİNANS - SEKTÖR
PROFESYONELİ

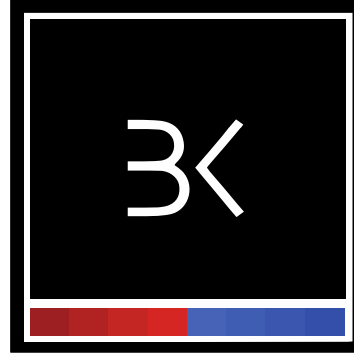

Yardımcı kamyonlarından yiyecek ararken düzinelerce kişinin öldürülmesinin ardından Filistinliler Perşembe günü kuzey Gazze'deki Kamal Adwan Hastanesi'nde tıbbi bakım görüyor © AFP/Getty Images

HAFTALIK EKONOMİ BÜLTENİ

1 Mart / 2024

Bu rapor; Dünya ve Türkiye ekonomisindeki g¼ncel gelişmeleri, g¼venilir kaynaklardan elde edilen veriler ile yansıtma ya yönelik olarak, hazırlanmıştır. Herhangi bir yatırım tavsiyesi içermez.

İsrail, yardım kuyruğundaki Filistinlilere ateş açtı!

- ❑ İsrail askerleri Perşembe günü, Gazze'nin Reşid Caddesi'ndeki Nablusi Kavşağı'nda gıda yardımı almak için bekleyen sivillere ateş açtı.
- ❑ En az 112 kişinin öldüğü ve 800'e yakın kişinin de yaralandığı saldırı dış dünyadan yoğun tepkiler aldı ancak diğer taraftan İsrail'in, Filistinli sivillere yönelik saldırısına BM Güvenlik Konseyi'nin tepki vermesinin ABD tarafından engellendiği de bildirildi.
- ❑ Saldırıya yönelik tepkiler:
- ❑ Avrupa Birliği Dış İlişkiler ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi Josep Borrell, İsrail'in Gazze'de yardım bekleyen kalabalığa yönelik saldırısı karşısında 'dehşete düştüğünü' bildirdi. Borrell, 'insanların gıda yardımından mahrum bırakılmasının uluslararası insancıl hukukun ciddi ihlali anlamına geldiği' değerlendirmesinde bulundu.
- ❑ Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron da, X platformu üzerinden yaptığı açıklamada, "Gazze'den gelen, sivillerin İsrail askerleri tarafından hedef alındığı görüntüler karşısında derin bir öfke duyuyorum. Saldırıları şiddetle kınadığımı ifade ediyor hakikat, adalet ve uluslararası hukuka saygı çağrısında bulunuyorum. Gazze'deki durum korkunç. Tüm sivil nüfus korunmalıdır ve insani yardımların dağıtılabilmesi için derhal ateşkes uygulanmalıdır." ifadelerini kullandı. Ayrıca Fransa Dışişleri Bakanı, 100'den fazla Filistinlinin ölümüyle ilgili İsrail saldırısına ilişkin bağımsız bir soruşturma istediklerini ifade etti.
- ❑ Çin, Gazze'ye yardım beklerken öldürülen Filistinlilere saldırıyı 'şiddetle kınadığını' bildirdi. Çin Dışişleri Bakanlığı'ndan yapılan açıklamada "Çin, bu saldırı karşısında şoke olmuş durumda ve şiddetle kınıyor. Kurbanlar için üzüntümüzü, yaralıları için de sempatimizi sunuyoruz." denildi.
- ❑ BM Genel Sekreteri Antonio Guterres, Gazze'de insani yardım bekleyen 100'den fazla Filistinlinin ölümünün etkili ve bağımsız bir soruşturma gerektiren bir durum olduğunu söyledi. Ayrıca Guterres, yardım kuyruğuna yapılan saldırıya atıfla, Gazze'de 30 binden fazla insanın öldürüldüğü savaştaki son olay karşısında "şoke olduğunu" dile getirdi.

Dış dünyadan tepki yağarken, ABD sadece endişesini dile getirdi...

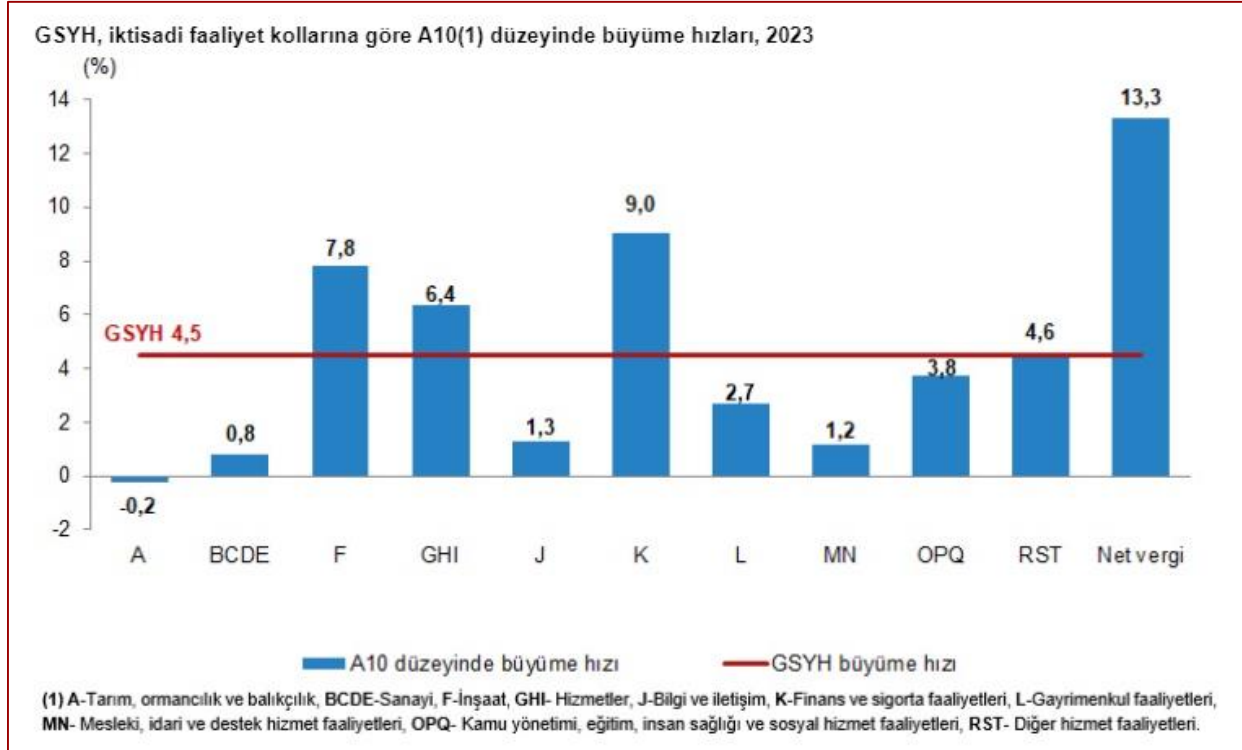
- ❑ Birleşmiş Milletler, İsrail'in saldırısı sonucu yüzlerce insanın öldürülmesi ve yaralanmasının 'dehşet verici' olduğunu bildirdi. BM İnsani İşlerden Sorumlu Genel Sekreter Yardımcısı ve Acil Yardım Koordinatörü Martin Griffiths, "Bugün Gazze'nin batısına yardım malzemelerinin nakledilmesi sırasında yüzlerce insanın öldürüldüğü ve yaralandığı yönündeki haberler karşısında dehşete düştüm."
- ❑ Avrupa Komisyonu Başkanı Ursula von der Leyen, İsrail'in gıda yardımı almak için sırada bekleyen Filistinli sivillere yönelik saldırısına, İsrail'in adını kullanmadan yorum yaptı. Von der Leyen, sosyal medya hesabından yaptığı açıklamada, "Gazze'den gelen görüntülerden derin rahatsızlık duyuyorum. Olanların araştırılması ve şeffaflığın sağlanması için her türlü çaba gösterilmelidir. İnsani yardım, ihtiyaç sahipleri için bir can simididir ve bu yardıma erişim sağlanmalıdır. Sivillerin yanındayız ve uluslararası hukuka uygun olarak korunmaları çağrısında bulunuyoruz."
- ❑ Kolombiya Devlet Başkanı Gustavo Petro, Gazze'de yaşanan ölümleri "soykırım" olarak nitelendirerek yardım konvoyunun etrafındaki saldırıdan İsrail Başbakanı Binyamin Netanyahu'yu sorumlu tuttuğunu söyledi. Petro, "Gıda yardımı almak isteyen 100'den fazla Filistinli, Netanyahu tarafından öldürüldü. Buna soykırım diyor ve dünya güçleri tanımak istemese de Holokost'u anımsatıyor. Dünya Netanyahu'yu engellemelidir. Kolombiya İsrail'den tüm silah alımlarını askıya alıyor." ifadelerini kullandı.
- ❑ Avrupa Parlamentosu milletvekilleri, İsrail'in Gazze'de insani yardım bekleyenlere yönelik saldırısını "savaş suçu", "uluslararası insancıl hukukun ihlali" ve "soykırımın kanıtı" olarak nitelendirerek tepki gösterdi.
- ❑ Benzer tepkiler İspanya, İrlanda, Hollanda, Belçika, Slovenya milletvekilleri, S Arabistan, Mısır, Ürdün ve elbette ülkemizden gelirken; ABD Savunma Bakanlığının (Pentagon), İsrail'in saldırısına ilişkin 'endişeli' olduğunu bildirmekle yetindiği ve İsrail'e herhangi bir suçlama yöneltmekten kaçındığı görüldü.

2023'te tüketimle büyüdük

- ❑ Türkiye ekonomisi 2023 yılında yüzde 4,5 büyüme kaydetti.
- ❑ Ekonomi 2022 yılında yüzde 5,6; 2021 yılında ise yüzde 11,5 büyüme göstermişti. Salgın yılı olan 2020'de ise büyüme yüzde 1,9 seviyesinde kalmıştı.
- ❑ 2023 yılındaki büyüme oranı salgın yılı olan 2020'den bu yana en düşük büyüme olarak kayıtlara geçti.
- ❑ Kişi başına GSYH 2023 yılında cari fiyatlarla 307 bin 952 TL, ABD doları cinsinden 13 bin 110 olarak hesaplandı.
- ❑ Ekonominin tamamı ise dolar cinsinden 2023'te 1 trilyon doları aştı. TÜİK verilerine göre cari fiyatlarla dolar cinsinden GSYH 1,12 trilyon dolar oldu.
- ❑ Yerleşik hanhalklarının nihai tüketim harcamaları, 2023 yılında bir önceki yıl zincirlenmiş hacim endeksine göre yüzde 12,8 arttı. Hanhalkı tüketim harcamalarının GSYH içindeki payı yüzde 59,1 oldu.
- ❑ Bir önceki yıl zincirlenmiş hacim endeksine göre 2023 yılında mal ve hizmet ihracatı yüzde 2,7 azalırken ithalatı yüzde 11,7 arttı.
- ❑ 2023 yılının tamamında yatırımlar yüzde 8,9 arttı.
- ❑ Türkiye ekonomisi için yılın ikinci yarısı yoğun bir sıkılaştırma dönemi olarak tarihe geçmişti.
- ❑ Seçimlerin ardından yeni Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası yönetimi faiz artırımlarına başlamış ve 2023 yılının ikinci yarısında politika faizi yüzde 8,50 seviyesinden yüzde 42,50 seviyesine çıkarılmıştı.
- ❑ Yılın ikinci yarısına gelen öncü sinyaller de büyüme de ivme kaybına işaret etmişti. OVP'de 2023 için yüzde 4,4 büyüme bekleniyordu.
- ❑ ABD doları cinsinden GSYH hesabında (1 dolar= 23,49 lira) İthalat döviz kuru kullanılmıştır. Bu kur, Genel Ticaret Sistemi için hesaplanan Türk Lirası ile toplam ithalatın, ABD Doları ile hesaplanan toplam ithalata bölünmesi ile elde edilmektedir.

Tarım sektörü daralırken, enflasyon daha fazla vergi olarak yansıdı

- GSYH'yi oluşturan faaliyetler incelendiğinde; 2023 yılında bir önceki yıla göre zincirlenmiş hacim endeksi olarak; finans ve sigorta faaliyetleri toplam katma değeri %9,0, inşaat %7,8, hizmetler %6,4, diğer hizmet faaliyetleri %4,6, kamu yönetimi, eğitim, insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri %3,8, gayrimenkul faaliyetleri %2,7, bilgi ve iletişim faaliyetleri %1,3, mesleki, idari ve destek hizmet faaliyetleri %1,2 ve sanayi %0,8 arttı.
- Tarım sektörü ise %0,2 azaldı.

Yükselen milli geliri hissediyor muyuz?

- ❑ "Sadece kağıt üzerinde ekonomik görünümü iyileştirmek adına yatırım, istihdam, üretim ve ihracat odaklı büyümeden asla taviz veremeyiz. Makro dengelerle ilgili sorunlarımızı sanayide, teknolojiye, ticarete, tarımda, turizmde ve diğer alanlarda büyümeyi sürdürerek çözeceğiz. Dünyanın en gelişmiş, en zengin ülkelerine baktığımızda onların da istihdam ve üretim merkezli bir ekonomik işleyişi hayata geçirmeye çalıştıklarına şahit oluyoruz. Bir dönem terk ettikleri üretim, bugün gelişmiş ülkelerin en kritik yumuşak karnı haline gelmiştir. Türkiye'yi böyle bir duruma asla düşürmeyeceğiz. Savunma sanayinden seramik sektörüne kadar her alanda tasarımıyla, üretimiyle, ihracatıyla ülkemizi dünyanın önde gelen tedarikçileri arasına çıkartacağız."
- ❑ Bu cümleler Sn . Cumhurbaşkanı'nın 28 Şubat tarihinde Kütahya'da NG Kütahya Seramik 100.Yıl Fabrikaları Açılış Töreninde yaptığı konuşmadan...
- ❑ 2023 büyüme verilerine göre milli gelirimiz 13k dolar seviyesine yükselmiş durumda ancak bunun geçmişte olduğu gibi 23k'ya yükselişi ya da 8k'ya düşüşü uygulanacak ekonomik programlarla şekillenecek.
- ❑ Diğer taraftan TCMB'nin yoğun sıkılaşmasına karşın, hayat pahalılığı halen tüm şiddetiyle görülmeye devam ediliyor. Henüz Şubat ayı enflasyon oranı açıklanmadı ancak öncü göstergelerden biri olan TÜRK-İŞ Konfederasyonunun hesaplamasına göre Şubat ayında;
- ❑ Gıda ile giyim, konut, ulaşım, eğitim, sağlık ve benzeri ihtiyaçlar için yapılması zorunlu diğer harcamaların toplam tutarına denk gelen 'yoksulluk sınırı' 52 bin 955 TL oldu. Önceki ay bu rakam 49 bin 19 TL'ydi.
- ❑ Dolayısıyla henüz yükselen milli geliri toplumun her katmanının hissettiğinden söz edemeyiz.
- ❑ Bir de Türk lirasının reel olarak değerli olduğu konusundaki çıkarsamalar hesaba katıldığında, seçimlerden sonra kurun geleceği seviye ve bunun enflasyona olası etkileri gündem olmaya devam edecektir.
- ❑ Bizim sene sonu dolar kuru beklentimiz; normal koşullar altında (politikadan dönüş veya dış kaynaklı bir arz krizi olmazsa) TCMB'nin piyasa katılımcıları anketindeki 40 liraya paralel bir seviyede olup, yanılma payı bunun küçük bir miktar altında gerçekleşebilir.

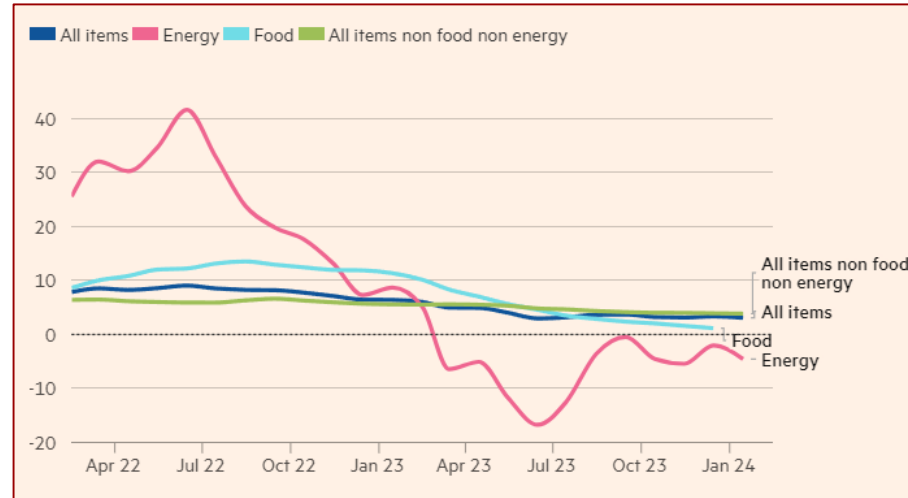
Çin ekonomisinin durumu halk kongresinde ele alınacak

- ❑ Cuma günü açıklanan rakamlara göre, ülkenin resmi imalat satın alma yöneticileri endeksi Şubat ayında 49,1 seviyesinde gerçekleşti; bu rakam, Reuters analistlerinin tahminleriyle uyumlu olarak Ocak ayındaki 49,2 seviyesinden geriledi. 50'nin altındaki bir okuma önceki aya göre bir daralmaya işaret ediyor.
- ❑ Art arda beş ay boyunca ve Mart ayından Eylül ayına kadar her ay daralma bölgesinde olan Çin'in imalat PMI'ındaki sürekli zayıflık, Pekin'in Ulusal Halk Kongresi'nin Salı günü yıllık oturumundan hemen önce açıklandı.
- ❑ Ülkenin dört bir yanından binlerce delege, iktidardaki Çin Komünist Partisinin bu yılki ekonomik büyüme, mali teşvik ve askeri harcama hedeflerinin yanı sıra olası üst düzey personel değişiklikleri ve politika önceliklerini açıklayacağı toplantı için Pekin'e gidecek.
- ❑ Toplantı, politika yapımcıların emlak sektöründe uzun yıllara dayanan bir yavaşlama , yerleşik deflasyon ve zayıf yatırımcı hissiyatı ile boğuştuğu, doğrudan yabancı yatırımın rekor düzeyde düşük bir seviyeye ulaştığı ve üst düzey imalat ve altyapı yatırımlarına odaklanarak bunu dengelemeye çalıştıkları bir dönemde gerçekleşti.
- ❑ Cornell Üniversitesi ekonomi profesörü Eswar Prasad, "Zayıflayan büyüme, azalan güven, yerleşik deflasyon, emlak erimesi ve baygınlık geçiren finansal piyasaların birleşimi, politika yapımcıların kararlı ve hızlı bir şekilde harekete geçmeleri için açık bir çağrı olmalıdır" dedi.
- ❑ "NPC toplantısında hükümetin, tek başına hanehalkı ve iş dünyası güvenini canlandırmak için çok az şey yapacak iyimser bir büyüme hedefinden daha zorlayıcı bir şey bulması gerekecek" diye ekledi.
- ❑ Analistler Pekin'in 2024 için yaklaşık yüzde 5'lik bir büyüme hedefi açıklamasını bekliyor. Bu, son yılların en düşük seviyesi olan geçen yılın rakamıyla aynı olacak. Ancak 2023'te büyümeyi olumsuz yönde etkileyen koronavirüs pandemisinin düşük baz etkisinin olmaması nedeniyle bu yıl bunu başarmak daha zor gözüküyor.

ABD'de kişisel tüketim harcaması beklentiye paralel geldi

- ❑ Fed'in enflasyon hedefi için kullandığı ölçüye göre PCE ABD enflasyonu Ocak ayına göre yüzde 2,4'e geriledi ve bu yılın ilerleyen dönemlerinde faiz indirimi beklentilerini destekledi.
- ❑ Academy Securities'in makro strateji başkanı Peter Tchir, "Bu iyi huylu bir rakamdı" dedi. "Piyasada bunun beklenenden daha sıcak olacağına dair endişe vardı, ancak bu gerçekleşmedi."
- ❑ Verinin ardından S&P 500 Perşembe günü öğleden sonra yapılan işlemlerde yüzde 0,3 artış kaydetti.
- ❑ Faiz oranı beklentileriyle birlikte hareket eden iki yıllık Hazine tahvil getirisi haberin ardından düştü ve gün için 0,03 puan düşüşle yüzde 4,62 seviyesinde kaldı.
- ❑ Piyasadaki trader'lar bu yıl hâlâ üç ila dört faiz oranı indirimini fiyatlıyor.
- ❑ Fed'in yüzde 2 hedefinin ölçüsü olan PCE rakamı; Rusya'nın Ukrayna'yı tam kapsamlı işgaline başlamasının ardından Haziran 2022'de yüzde 7,1'lik zirveye ulaşmıştı.
- ❑ Citi ekonomisti Andrew Hollenhorst ise , süper çekirdek rakamını "sorunlu" olarak nitelendirdi ve şu uyarıda bulundu: "Bugün daha yüksek enflasyon ve daha yüksek politika faizleri, bu yılın ilerleyen dönemlerinde resesyona olasığını artırıyor."

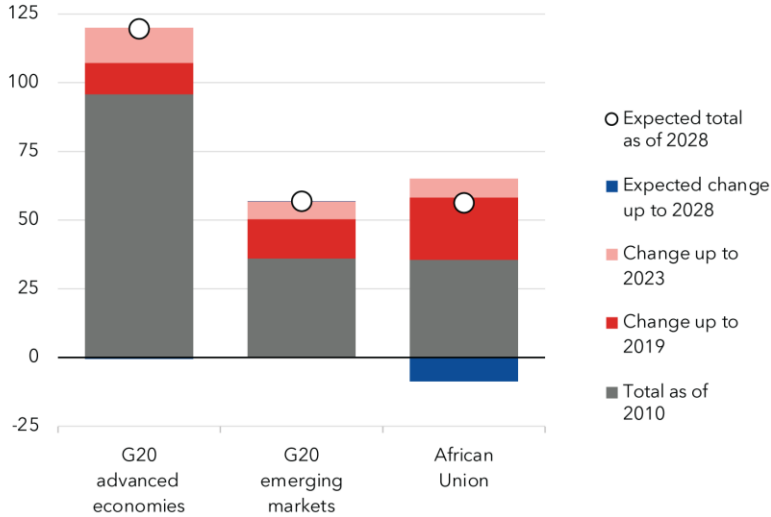

G-20 Maliye Bakanları ve Merkez Bankası Başkanları Toplantısı*

Mounting debt

Debt loads have been rising across the G20 and African Union.

Public debt in G20 countries (percent of GDP; country average)

Source: IMF, World Economic Outlook; and IMF staff calculations.

IMF

- Yüksek faiz oranları ve borç ödeme maliyetlerinin bütçeleri zorlaması, ülkelerin temel hizmetleri sağlaması ve insanlara ve altyapıya yatırım yapması için daha az alan bırakması nedeniyle doğru dengeyi bulmak zordur. Borçları ve açıkları azaltmaya yönelik her türlü çaba, güvenilir orta vadeli mali planlara dayandırılmalıdır. Ayrıca öncelikli yatırımları korurken yoksul ve korunmasız haneler üzerindeki etkiyi en aza indirecek tedbirleri de içermelidir.
- Ülkelerin gelirlerini artırma ve verimsizlikleri ortadan kaldırma konusunda önemli adımlar atmaya devam etmeleri de hayati önem taşıyor. Brezilya tarihi KDV reformuyla bu alanda liderlik gösterdi. Ancak birçok ülke vergi tabanlarını genişletme, boşlukları kapatma ve vergi idaresini iyileştirme kapsamı nedeniyle geride kalıyor. Bu nedenle G20 bizden, ülkelerin yerli kaynak seferberliğini artırmalarına yardımcı olmak için Dünya Bankası ile ortak bir girişim başlatmamızı istedi.
- Ayrıca ülkeler, uluslararası vergi mimarisinin gelişmekte olan ülkelerin çıkarlarını dikkate almasını sağlayarak daha kapsayıcı ve şeffaf vergi sistemleri oluşturmayı hedeflemektedir.

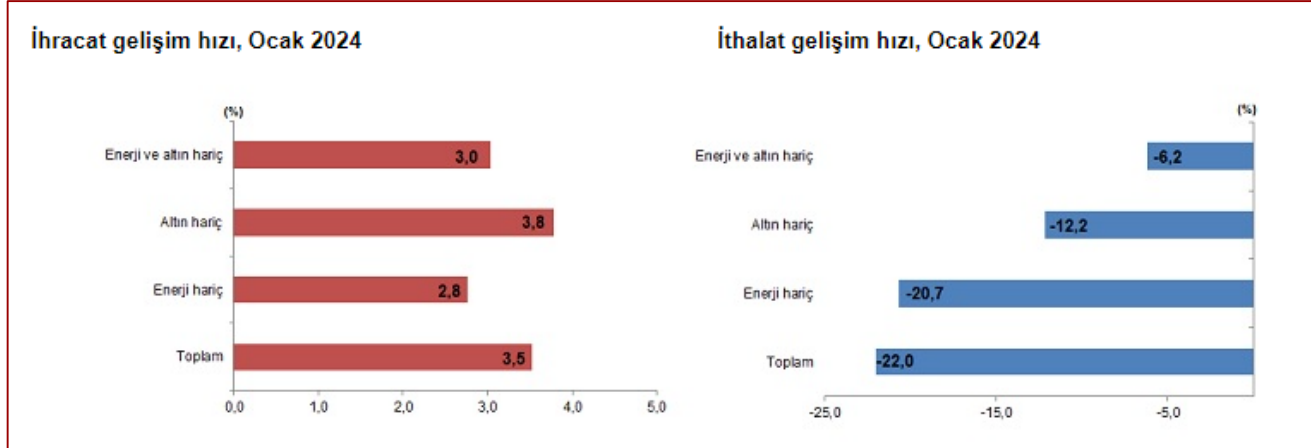
*G20, Dünya Ekonomisinin Son Zamanlardaki Dayanıklılığında Nasıl Yararlanabilir? Kristalina Georgieva

Haftadan kalanlar

- ❑ TCMB, Ticari Gayrimenkul Fiyat Endeksi'ni yayımlamaya başladı
- ❑ Döviz sözleşmelerinde esneklik getirildi.
- ❑ Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek, ABD'li mevkidaşı Janet Yellen ile G-20 toplantılarının yapıldığı Sao Paulo'da görüştü.
- ❑ Erdal Bahçivan: “Sermaye akımlarında toparlanma olsa da arzu edilen seviyede değiliz”
- ❑ TCMB Ödeme Sistemleri yenilenmiş haliyle devreye alındı.
- ❑ Serbest fonlar, portföy ve işlem sınırlamalarına tabi olmaksızın fonun Kamuyu Aydınlatma Platformu (KAP) sayfasında yer alan yatırım stratejileri ve limitler dahilinde yatırım yapabilecek.
- ❑ Elon Musk, sözleşmenin ihlali nedeniyle OpenAI ve Sam Altman'a dava açtı.
- ❑ Euro Bölgesi enflasyonu Şubat'ta %2,6'ya geriledi.
- ❑ Avrupa borsaları, Euro Bölgesi'nde enflasyonun Şubat ayında beklenenden daha az düştüğünü gösteren verileri göz ardı ederek rekor yükseklikte kapandı .
- ❑ Erdoğan: Gazze'de yaşananlar bir soykırım girişimidir.
- ❑ Motorine 1 lira 34 kuruş indirim geldi.
- ❑ TÜRKBESD'ten kredi kartı uyarısı: 'Panik alışverişleri artar, enflasyon tetiklenir sakın yapmayın!
- ❑ Bank of America (BofA) rapora göre, yatırımcılar ağustostan bu yana en fazla sermayeyi teknoloji hisselerine ve kripto paralara yönlendirdi.
- ❑ İstanbul'da şubat ayında önceki aya göre perakende fiyatlar yüzde 4,07, toptan fiyatlar ise 4,64 arttı. Yıllık bazda ise, değişim oranı perakendede yüzde 76,58, toptan fiyatlarda ise yüzde 65,06 olarak gerçekleşti.
- ❑ Ticaret Bakanı Ömer Bolat, alınan tedbirler sayesinde ithalatta ciddi azalma yaşandığını ve yarın kamuoyuna açıklayacaklarını söyledi.
- ❑ Akşener'den Özgür Özel'e 'jest' cevabı: Bıktım, midem bulanıyor artık
- ❑ Avrupa doğal gaz fiyatları, önümüzdeki iki hafta boyunca düşük rüzgâr enerjisi kaynaklı elektrik üretiminin beklenmesi ve soğuk hava koşulları öncesinde yükseldi.

Dış Ticaret İstatistikleri, Ocak 2024

- ❑ Türkiye İstatistik Kurumu ile Ticaret Bakanlığı iş birliğiyle genel ticaret sistemi kapsamında üretilen geçici dış ticaret verilerine göre; ihracat 2024 yılı Ocak ayında, bir önceki yılın aynı ayına göre %3,5 artarak 19 milyar 991 milyon dolar, ithalat %22,0 azalarak 26 milyar 218 milyon dolar olarak gerçekleşti.
- ❑ Enerji ürünleri ve parasal olmayan altın hariç ihracat, 2024 Ocak ayında %3,0 artarak 18 milyar 44 milyon dolardan, 18 milyar 592 milyon dolara yükseldi.
- ❑ Ocak ayında enerji ürünleri ve parasal olmayan altın hariç ithalat %6,2 azalarak 19 milyar 886 milyon dolardan, 18 milyar 660 milyon dolara geriledi.

Hizmet Üretici Fiyat Endeksi, Ocak 2024

- ❑ H-ÜFE 2024 yılı Ocak ayında bir önceki aya göre %15,25 artış, bir önceki yılın Aralık ayına göre %15,25 artış, bir önceki yılın aynı ayına göre %80,68 artış ve on iki aylık ortalamalara göre %76,47 artış gösterdi.
- ❑ Bir önceki yılın aynı ayına göre, ulaştırma ve depolama hizmetlerinde %72,85 artış, konaklama ve yiyecek hizmetlerinde %87,70 artış, bilgi ve iletişim hizmetlerinde %86,91 artış, gayrimenkul hizmetlerinde %74,45 artış, mesleki, bilimsel ve teknik hizmetlerde %91,02 artış, idari ve destek hizmetlerde %92,44 artış gerçekleşti.

H-ÜFE değişim oranları(%), Ocak 2024

	Ocak 2024	Ocak 2023	Ocak 2022
Bir önceki aya göre değişim oranı	15,25	15,57	13,09
Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim oranı	15,25	15,57	13,09
Bir önceki yılın aynı ayına göre değişim oranı	80,68	82,64	71,63
On iki aylık ortalamalara göre değişim oranı	76,47	90,32	36,94